

**Атырау облысы Білім беру басқармасы
О.Көшеков атындағы Атырау аграрлы-техникалық колледжі**

**Сқақова Ақмарал Дайрабекқызы
Ажигалиева Гулбарам Орынғалиевна**

**Орыс сыныптарының қазақ тілі пәні бойынша
тапсырмалар жинағы**

Колледждің 1 курс студенттеріне арналған оқу құралы

Атырау қаласы

УДК 811.512.122

ББК 81.2Қаз

С 47

Сқақова Ақмарал Дайрабекқызы, Ажигалиева Гулбарам Орынғалиевна
Орыс сыныптарының қазақ тілі пәні бойынша тапсырмалар жинағы

ISBN 978-601-08-4921-1

Рецензенттер:

Исаева Жанат Аманжоловна — "Назарбаев Зияткерлік мектептері" ДББҰ "Білім беру бағдарламалары" орталығы Редакциялық бөлім expertі, филология ғылымдарының кандидаты

Қабдрахманова Гульжихан Қабдулалиевна-О.Көшеков атындағы Атырау аграрлы-техникалық колледжінің филология ғылымдарының кандидаты.

С 47 Орыс сыныптарының қазақ тілі пәні бойынша тапсырмалар жинағы: колледждің I курс студенттеріне арналған оқу құралы /Сқақова А.Д, Ажигалиева Г.О

ISBN 978-601-08-4921-1

Бұл тапсырмалар жинағы орыс тілді топтарда білім алатын I курс студенттеріне (10-11-сынып оқушыларына) арналған. Оның мақсаты – студенттердің қазақ тілін меңгеру деңгейін арттырып, сөйлеу, жазу, тыңдау және оқу дағдыларын дамыту.

Оқу құралы екі бөлімнен тұрады: 1.Грамматикалық тапсырмалар,Тест тапсырмалары

Жинақ студенттердің тілдік деңгейін ескере отырып құрастырылған және қазақ тілін күнделікті қарым-қатынаста еркін қолдануына мүмкіндік береді. Оны мұғалімдер сабақ барысында, қосымша дайындықта немесе өзіндік жұмыс үшін пайдалана алады.

Орыс сыныптарының қазақ тілі пәні бойынша тапсырмалар жинағы

Кіріспе

Қазіргі таңда қазақ тілін меңгеру – қоғамның әрбір мүшесі үшін маңызды қажеттілікке айналып отыр. Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі ретінде қазақ тілін меңгеру азаматтардың коммуникативтік құзыреттілігін арттырып, әлеуметтік ортада өзін еркін сезінуге, кәсіби қызметте табысты болуға мүмкіндік береді.

Бұл тапсырмалар жинағы орыс тілі топтарындағы қазақ тілі бойынша білім алатын I курс студенттеріне (10-11-сынып оқушыларына) арналған. Ол студенттердің лексикалық қоры мен грамматикалық білімдерін жетілдіруді, сөйлеу дағдыларын дамыту мен жазылым, тыңдалым және оқылым дағдыларын қалыптастыруды мақсат етеді.

Жинақтағы тапсырмалар қазақ тілін шынайы қарым-қатынаста қолдануға бейімдеп, күнделікті өмірде тілді белсенді пайдалануына ықпал етеді. Тапсырмалар студенттердің жас ерекшеліктері мен тілдік деңгейін ескере отырып, жүйелі түрде құрастырылған.

Мақсаты:

- Орыс топтарындағы қазақ тілі бойынша білім алатын I курс студенттерінің (10-11-сынып оқушыларының) қазақ тілін меңгеру деңгейін арттыру.
- Қазақ тілінде ауызша және жазбаша сөйлеу дағдыларын жетілдіру.
- Студенттердің сөздік қорын кеңейту, тілдік қарым-қатынас мәдениетін қалыптастыру.
- Грамматикалық құрылымдарды меңгерту, сөйлем құрау дағдыларын дамыту.
- Қазақ халқының мәдениеті мен салт-дәстүрлеріне деген қызығушылықты арттыру.

Міндеттері:

1. Лексикалық және грамматикалық дағдыларды дамыту:

- Студенттерге қазақ тіліндегі сөздік қорды меңгерту.
- Қажетті грамматикалық ережелерді игерту.

2. Сөйлеу дағдыларын жетілдіру:

- Диалог және монолог арқылы тілдік қарым-қатынасты дамыту.
- Қазақ тілінде ойды еркін жеткізуге үйрету.

3. Жазылым және тыңдалым дағдыларын қалыптастыру:

- Берілген тақырып бойынша эссе, хат, әңгіме жазу дағдыларын дамыту.
- Тыңдалым тапсырмалары арқылы есте сақтау және ақпаратты түсіну қабілетін жетілдіру.

4. Мәтінмен жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру:

- Көркем әдебиет, публицистикалық және ресми мәтіндерді түсінуге үйрету.
- Оқу дағдыларын жақсарту арқылы қазақ тілінде мәтін құрастыру қабілетін дамыту.

5. Қазақ мәдениеті мен ұлттық құндылықтарды насихаттау:

- Қазақ халқының салт-дәстүрлері, мәдениеті, ұлттық тағамдары мен киімдері туралы

білім беру.

- Қазақ тілін күнделікті қарым-қатынаста қолдану қажеттілігін қалыптастыру.

Құрылымы:

Бұл тапсырмалар жинағы II бөлімнен тұрады:

1-бөлім. Грамматикалық тапсырмалар.

Ішінен 5 бөлікке бөлініп тапсырма салынады.

1. Лексика және сөздік қорды дамыту

- Қазақ тіліндегі негізгі сөздік қорды кеңейтуге арналған тапсырмалар.
- Тұрақты сөз тіркестері, синонимдер, антонимдер, омонимдер.
- Қазақ тіліндегі терминдер мен кәсіби сөздерді меңгерту.

2. Грамматика негіздері

- Қазақ тілінің морфологиялық және синтаксистік заңдылықтарын меңгеру.
- Септіктер, жіктік және тәуелдік жалғаулары, етістіктердің шақтары, сөз тіркестері.
- Сөйлем құрылымын дұрыс құруға бағытталған жаттығулар.

3. Тыңдалым және оқылым дағдыларын дамыту

- Берілген мәтінді тыңдап, сұрақтарға жауап беру.
- Мәтіннің негізгі идеясын түсіну, маңызды ақпаратты бөліп алу.
- Көркем әдебиеттен алынған үзінділерді оқып, мазмұндау.

4. Жазылым және сөйлеу дағдыларын жетілдіру

- Эссе, хат, диалог, баяндама жазу.
- Қазақ тілінде күнделікті қарым-қатынасты дамытуға арналған тапсырмалар.
- Диалог құру, әңгіме айту, пікір білдіру.

5. Қазақ халқының мәдениеті мен ұлттық дәстүрлері

- Қазақтың ұлттық тағамдары, киімдері, әдет-ғұрыптары туралы ақпарат.
- Қазақстанның тарихи және мәдени орындары туралы тапсырмалар.
- Қазақтың атақты тұлғалары туралы мәтіндер.

II бөлім тест тапсырмаларынан тұрады. Бұл тест сұрақтары қазақ тілі пәнінен оқушылардың лексика, грамматика, морфология, синтаксис және фонетика бойынша білімін тексеруге көмектеседі.

Бұл тапсырмалар жинағы студенттердің қазақ тілін терең меңгеруіне, тілдік дағдыларын дамытып, күнделікті өмірде қолдануына мүмкіндік береді. Тапсырмалар әртүрлі деңгейдегі студенттерге арналған, сондықтан оқу барысында жеке ерекшеліктер ескеріліп, студенттерге тілді игеру бойынша тиімді әдістер ұсынылады.

Бұл жинақты мұғалімдер сабақ барысында, қосымша дайындықта немесе өзіндік жұмыста пайдалана алады. Сондай-ақ, студенттер бұл материалдар арқылы қазақ тілінде өз ойын еркін жеткізуге, дұрыс сөйлеуге және сауатты жазуға үйренеді.

I бөлім. Тапсырмалар жинағы

I тапсырма:

1. Лексикалық тапсырмалар

Тапсырма 1: Берілген сөздердің мағынасын анықтап, сөйлем құраңыз.

- Тұрақты тіркестер: су жаңа, көзді ашып-жұмғанша, тас түйін, буынсыз жерге пышақ ұру.
- Кәсіби сөздер: экология, экономика, технология, инновация.
- Диалект сөздер: құртқа (бүркіт), шоп (қой), кепе (үй).

Тапсырма 2: Сөздерге мағынасына қарай синоним, антоним және омоним табыңыз.

Сөздер: биік, жарық, қатты, жеңіл, көру, жасау.

2. Грамматикалық тапсырмалар

Тапсырма 3: Көптік, тәуелдік, септік, жіктік жалғауларын қосып жазыңыз.

Сөздер: мектеп, кітап, дос, бала, уақыт.

Тапсырма 4: Сөйлемдегі етістіктерді түріне қарай ажыратыңыз.

1. Ол бүгін мектепке ерте келді.
2. Біз ертең саябаққа барамыз.
3. Сен маған көмектессеңші.
4. Жаңбыр жауып тұр.

3. Тыңдалым тапсырмасы

Тапсырма 5: Аудио тыңдап, төмендегі сұрақтарға жауап беріңіз.

(Мұғалім өз қалауынша қазақша аудионы таңдай алады.)

1. Мәтіннің негізгі тақырыбы қандай?
2. Басты ойды анықтаңыз.
3. Мәтінде қандай жаңа сөздер кездесті?

4. Жазылым тапсырмалары

Тапсырма 6: Берілген тақырыптардың біріне шағын эссе (80-100 сөз) жазыңыз.

- “Менің болашақ мамандығым”
- “Қазіргі жастар және технология”
- “Қазақстанның табиғаты”
- “Кітап оқу – пайдалы әдет”

Тапсырма 7: Диалог құрастырыңыз (кемінде 5-6 сөйлем).

Тақырып:

- Дүкенде сатушымен әңгімелесу.
- Досыңызбен болашақ жоспарларыңыз туралы сөйлесу.
- Мұғаліммен оқу туралы пікір алмасу.

5. Сөйлеу (ауызша жауап) тапсырмалары

Тапсырма 8: Берілген тақырып бойынша 2-3 минут сөйлеңіз.

1. Қазақстандағы мерекелер.
2. Менің сүйікті қалам.
3. Менің арманым.

Тапсырма 9: Сурет бойынша әңгіме құрастырыңыз.

(Мұғалім белгілі бір суретті таңдап, оқушыларға сипаттауды тапсырады.)

6. Шығармашылық тапсырмалар

Тапсырма 10:

1. Қазақ халқының бір мақал-мәтелін таңдап, оның мағынасын түсіндіріңіз.
2. Қазақтың ұлттық тағамдары туралы презентация дайындаңыз.
3. Қазақстанның бір қаласы туралы баяндама жазыңыз.

II тапсырма:

1. Лексикалық тапсырмалар

Тапсырма 1: Берілген сөздердің мағынасын түсіндіріп, сөйлем құраңыз.

Сөздер:

- Жаңашылдық
- Қоршаған орта
- Еңбекқор
- Үнтымақ
- Әділеттілік

Тапсырма 2: Берілген сөз тіркестерін синонимдерімен алмастырыңыз.

Мысал:

- Көркем жазу → ?
- Жомарт адам → ?
- Білімді тұлға → ?
- Батыл жігіт → ?

2. Грамматикалық тапсырмалар

Тапсырма 3: Сөйлемдерді дұрыс сөз тәртібімен құраңыз.

1. Кітапты / кеше / қызықты / мен / оқыдым.
2. Қарлы / тауда / демалуды / жақсы көремін / қыс мезгілінде.
3. Туған күн / аптадан кейін / менің / өтеді.

Тапсырма 4: Төмендегі етістіктерді шаққа қойып жазыңыз (өткен, осы, келер шақта).

Етістіктер:

- Ойнау
- Оқу
- Жазу
- Сөйлеу

3. Тыңдалым тапсырмалары

Тапсырма 5: Мұғалім оқушыларға қысқа мәтінді оқиды немесе аудиофайл тыңдатады.

Оқушылар төмендегі сұрақтарға жауап береді:

1. Мәтіндегі негізгі ой қандай?
2. Мәтінде қандай жаңа сөздер кездесті?
3. Бұл оқиға қай уақытта болды?

4. Жазылым тапсырмалары

Тапсырма 6: Берілген тақырыптардың біріне эссе жазыңыз (100-120 сөз).

- “Қазіргі жастардың арманы”
- “Менің сүйікті спорт түрім”
- “Қазақ тілі – менің болашағым үшін маңызды”
- “Қоршаған ортаны қорғау – әр адамның міндеті”

Тапсырма 7: Келесі жоспар бойынша хат жазыңыз (кемінде 80 сөз).

Жағдай: Сіздің досыңыз сізді туған күніне шақырды, бірақ сіз бара алмайсыз.

Жоспар:

1. Сәлемдесу
2. Кешірім сұрау
3. Себебін түсіндіру
4. Жақсы тілектер жазу

5. Сөйлеу (ауызша жауап) тапсырмалары

Тапсырма 8: Диалог құрастырыңыз.

Тақырыптар:

1. Әуежайда билет алу
2. Дәріханада қажетті дәріні сұрау
3. Досыңызбен сүйікті фильміңіз туралы сөйлесу
4. Мұғалімнен қазақ тілін үйрену бойынша кеңес сұрау

Тапсырма 9: Суретті сипаттаңыз.

(Мұғалім оқушыларға табиғат, қала, мектеп өміріне байланысты сурет береді, ал оқушылар оны сипаттап, өз ойларын қосады.)

6. Шығармашылық тапсырмалар

Тапсырма 10:

1. “Менің болашақ мамандығым” тақырыбында шағын презентация дайындаңыз.
2. Қазақстанның ұлттық киімдері туралы мәліметтер жинап, шағын баяндама жазыңыз.
3. Қазақ халқының дәстүрлері туралы постер немесе слайд шоу жасаңыз.
4. “Егер мен ел президенті болсам...” деген тақырыпта өз ойыңызды 1-2 минут ішінде айтып беріңіз.

III тапсырма:

Лексика және сөздік қорды дамытуға арналған тапсырмалар

Бұл тапсырмалар оқушылардың сөздік қорын кеңейтуге, қазақ тілінде ойлау және сөйлеу қабілетін дамытуға көмектеседі. Мұғалімдер тапсырмаларды оқушылардың деңгейіне қарай түрлендіріп қолдана алады.

1. Сөз мағынасын анықтау

Тапсырма 1: Берілген сөздердің мағынасын түсіндіріңіз және сөйлем құраңыз.

- Жаңашылдық
- Кәсіпкер
- Қоршаған орта
- Пайымдау
- Жомарттық

Тапсырма 2: Берілген тұрақты сөз тіркестерінің мағынасын анықтаңыз және олармен сөйлем құраңыз.

- Тіс жармау
- Төбе шашы тік тұру
- Қол ұшын беру
- Ит өлген жер
- Қырғи қабақ болу

2. Синонимдер, антонимдер және омонимдер

Тапсырма 3: Берілген сөздердің синонимдерін жазыңыз.

- Батыл →
- Әдемі →
- Тез →
- Ақылды →
- Дос →

Тапсырма 4: Берілген сөздердің антонимдерін жазыңыз.

- Биік →
- Адал →
- Суық →
- Ашық →
- Қатты →

Тапсырма 5: Берілген сөздердің омонимдік мағынасын анықтаңыз және әрқайсысына сөйлем құраңыз.

- Ара
- Жаз
- Бас
- Құлақ

3. Қазақ тіліндегі кәсіби сөздер мен терминдер

Тапсырма 6: Кестедегі кәсіби сөздерді тиісті мамандыққа сәйкестендіріңіз.

Кәсіби сөздер	Мамандықтар
Көмір, шахта, кен	?
Кесте, есеп, сома	?
Ара, бал, омарта	?
Сәуле, химия, формула	?
Бағдарлама, код, алгоритм	?

4. Қызықты сөздермен жұмыс

Тапсырма 7: Қазақ тіліндегі келесі сөздердің орыс тіліндегі аудармасын жазыңыз.

- Желкен
- Көкжиек
- Шаңырақ
- Құдірет
- Аспанасты

Тапсырма 8: Орыс тіліндегі сөздерді қазақшаға аударыңыз және олармен сөйлем құраңыз.

- Дружба
- Вдохновение
- Развитие
- Прогресс
- Ценность

5. Мәтінмен жұмыс

Тапсырма 9: Төмендегі мәтінді оқып, түсінгеніңізді өз сөзіңізбен қысқаша жазыңыз. “Қазақ халқы ежелден қонақжайлығымен ерекшеленген. Үйге келген қонақты құшақ жая қарсы алып, оған төрден орын ұсыну – қазақ дәстүрінің белгісі. Қонаққа арнап қазақтың ұлттық тағамдары дайындалады. Қазақтар «Қонақ келсе, құт келеді» деп сенеді.”

Сұрақтар:

1. Қазақ халқының қандай дәстүрі туралы айтылған?
2. Мәтінде қандай жаңа сөздер кездесті?
3. «Қонақ келсе, құт келеді» дегенді қалай түсінесіз?

6. Шығармашылық тапсырма

Тапсырма 10: Берілген тақырыптардың бірін таңдап, 5-7 сөйлемнен тұратын шағын мәтін жазыңыз.

- “Менің сүйікті сөзім”
- “Қазақ тіліндегі ең әдемі сөздер”
- “Тіл – халықтың жаны”

7. Диалог құру

Тапсырма 11: Берілген жағдаятқа сәйкес диалог құрастырыңыз.

- Жағдай: Сіз кітап дүкеніне бардыңыз. Сатушыдан қазақша кітаптарды сұрап, кеңес алыңыз.
- Жағдай: Досыңызбен қазақ тілін қалай үйренуге болатыны туралы сөйлесіңіз.

IV тапсырма:

Бұл тапсырмалар оқушылардың сөздік қорын кеңейтуге, қазақ тілінде ойлау және сөйлеу қабілетін дамытуға көмектеседі. Мұғалімдер тапсырмаларды оқушылардың деңгейіне қарай түрлендіріп қолдана алады.

1. Септік жалғаулары

Тапсырма 1: Берілген сөздерді тиісті септікке қойып жазыңыз.

Негізгі сөз	Барыс септік	Табыс септік	Жатыс септік	Шығыс септік	Көмектес септік
Қала					
Оқушы					
Кітап					
Үй					

2. Жіктік жалғаулары

Тапсырма 2: Берілген етістіктерді жіктеп жазыңыз.

1. Оқу
2. Жазу

3. Тыңдау
4. Билеу
5. Көрсету

Мысал:

Мен оқимын, сен оқисың, ол оқиды, біз оқимыз, сендер оқисындар, олар оқиды.

3. Көптік жалғауы

Тапсырма 3: Берілген сөздерге көптік жалғауын қосып жазыңыз.

1. Дос
2. Мұғалім
3. Ағаш
4. Кітап
5. Үй

Тапсырма 4: Берілген сөйлемдерді көпше түрде өзгертіп жазыңыз.

1. Бұл бала өте ақылды.
2. Оқушы кітап оқып отыр.
3. Мұғалім сабақ түсіндіреді.
4. Ағаш биік өседі.
5. Қонақ қазақтың ұлттық тағамын ұнатты.

4. Сын есімнің шырайлары

Тапсырма 5: Берілген сын есімдерді салыстырмалы және күшейтпелі шырайда қолданып, сөйлем құраңыз.

1. Биік
2. Жақсы
3. Қызыл
4. Қызықты
5. Әдемі

Мысал:

- Салыстырмалы шырай: Бұл үй ана үйден биігірек.
- Күшейтпелі шырай: Бұл кітап өте қызықты.

5. Етістіктің шақтары

Тапсырма 6: Берілген етістіктерді осы шақ, өткен шақ және келер шақ түрінде жазыңыз.

1. Ойнау
2. Жазу
3. Келу
4. Тыңдау
5. Күлу

Мысал:

- Өткен шақ: Мен кеше кино көрдім.
- Осы шақ: Мен қазір кітап оқып отырмын.
- Келер шақ: Мен ертең саябаққа барамын.

6. Болымды және болымсыз етістік

Тапсырма 7: Берілген етістіктерді болымды және болымсыз түрде жазыңыз.

1. Келу
2. Оқыту
3. Билеу
4. Жүгіру
5. Күлу

Мысал:

- Болымды: Мен мектепке барамын.
- Болымсыз: Мен мектепке бармаймын.

7. Құрмалас сөйлемдер

Тапсырма 8: Қай сөйлемнің салалас, қай сөйлемнің сабақтас екенін анықтаңыз.

1. Мен сабақ оқыдым, бірақ қиын болды.
2. Егер ерте тұрсам, мектепке уақытында барамын.
3. Күн бұлтты болды, сондықтан көшеде адам аз жүр.
4. Ол кешікпеді, себебі ол ерте шықты.
5. Мен үй тапсырмасын орындап болдым да, кітап оқуға кірістім.

Тапсырма 9: Берілген сөйлемдерді толықтырып, салалас немесе сабақтас құрмалас сөйлем құраңыз.

1. Мен спортпен айналысамын, өйткені ...
2. Күн суық

V тапсырма:

Тыңдалым және оқылым дағдыларын дамытуға арналған тапсырмалар

Бұл тапсырмалар оқушылардың тыңдалым және оқылым дағдыларын дамытып, қазақ тілін еркін түсінуге және қолдануға көмектеседі.

I. Тыңдалым тапсырмалары

1. Тыңдалған мәтін бойынша сұрақтарға жауап беру

Тапсырма 1: Мұғалім немесе аудио жазба арқылы төмендегі мәтінді тыңдаңыз.

Содан кейін сұрақтарға жауап беріңіз.

Мәтін:

“Қазақстан – Еуразия құрлығында орналасқан үлкен мемлекет. Ол өзінің кең байтақ даласымен, әсем табиғатымен және тарихи ескерткіштерімен танымал. Қазақстанда көптеген ұлт өкілдері тату-тәтті өмір сүреді. Еліміздің ең үлкен қалалары – Астана, Алматы, Шымкент. Қазақстан табиғи байлықтарға да өте бай. Мұнда мұнай, газ, алтын, көмір және басқа да пайдалы қазбалар өндіріледі.”

Сұрақтар:

1. Қазақстан қай құрлықта орналасқан?
2. Қазақстан несімен танымал?

3. Қазақстанның ең үлкен қалаларын атаңыз.
4. Қазақстанда қандай табиғи ресурстар бар?
5. Сізге бұл мәтінде қандай жаңа сөздер кездесті?

2. Ақпаратты толықтыру тапсырмасы

Тапсырма 2: Мұғалім оқитын немесе аудио жазбадағы мәтінді мұқият тыңдаңыз. Тыңдалым барысында төмендегі бос орындарды толтырыңыз.

Мәтін:

“Абай Құнанбайұлы – қазақтың ұлы ____. Ол 1845 жылы ____ өңірінде дүниеге келген. Абайдың ең маңызды еңбектерінің бірі – «____». Ол халықты білімге, ғылымға, еңбекқорлыққа шақырды. Оның өлеңдері мен қара сөздері ____ өмірдің мағынасын түсінуге көмектеседі.”

Тапсырма: Бос орындарға сәйкес сөздерді жазыңыз.

3. Дұрыс/бұрыс (True/False) тапсырмасы

Тапсырма 3: Мәтінді тыңдап, төмендегі сөйлемдердің дұрыс (✓) немесе бұрыс (X) екенін анықтаңыз.

1. Қазақстанның астанасы – Алматы.
2. Қазақ тілі – Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі.
3. Абай Құнанбайұлы – қазақтың белгілі жазушысы.
4. Қазақстанда мұнай мен газ жоқ.
5. Алматы – теңіз жағасында орналасқан қала.

4. Тыңдалған ақпаратты қорытындылау

Тапсырма 4: Тыңдалған мәтін бойынша негізгі ойды 3-4 сөйлеммен жазыңыз.

Мәтін мысалы:

“Қазақ халқы – қонақжай халық. Қазақтар үйіне келген қонақты құшақ жая қарсы алады. Қонаққа арнап қазақтың ұлттық тағамдары ұсынылады. Қонақ күту – қазақтың ежелгі дәстүрлерінің бірі.”

Сұрақ:

- Бұл мәтіннің негізгі ойы қандай?
- Қазақ халқының қандай ерекшелігі аталған?

II. Оқылым тапсырмалары

5. Мәтінді түсініп оқу және сұрақтарға жауап беру

Тапсырма 5: Төмендегі мәтінді оқып, сұрақтарға жауап беріңіз.

Мәтін:

“Наурыз – қазақ халқының ұлттық мейрамы. Бұл мейрам 22 наурыз күні аталып өтеді. Наурыз мерекесінде адамдар бір-біріне жақсы тілектер айтып, реніштерін ұмытады. Дәстүр бойынша, осы күні «Наурыз көже» тағамы дайындалады. Ол жеті түрлі тағамнан жасалады. Бұл мейрам көктемнің, жаңарудың және жақсылықтың белгісі болып саналады.”

Сұрақтар:

1. Наурыз мейрамы қашан тойланады?
2. Бұл мейрам нені білдіреді?
3. Наурыз көже қандай тағам?
4. Наурыз мерекесінде адамдар қандай дәстүрді ұстанады?

6. Қате ақпаратты табу

Тапсырма 6: Берілген мәтіннен қате ақпаратты тауып, оны түзетіп жазыңыз.

Мәтін:

“Қазақстанның мемлекеттік тілі – орыс тілі. Абай Құнанбайұлы – қазақтың ұлы сазгері. Алматы – Қазақстанның астанасы. Қазақстанда мұнай мен газ жоқ. Наурыз мейрамы жаз айында тойланады.”

Тапсырма: Қате сөйлемдерді анықтап, дұрыс нұсқасын жазыңыз.

7. Мәтін мазмұнын қысқаша баяндау

Тапсырма 7: Берілген мәтінді оқып, оның мазмұнын 5-6 сөйлеммен қысқаша жазыңыз.

Мәтін:

“Көкшетау – Қазақстандағы әдемі қалалардың бірі. Бұл қала өзінің табиғаты мен көрікті жерлерімен танымал. Көкшетау қаласының жанында Бурабай курорттық аймағы орналасқан. Мұнда табиғаты тамаша көлдер мен таулар бар. Бурабай Қазақстанның «Жұмақ мекені» деп аталады. Туристер бұл аймаққа табиғатты тамашалау үшін жиі келеді.”

Тапсырма:

- Мәтінде қандай қала туралы айтылған?
- Бұл қала несімен танымал?
- Сіз бұл жер туралы не білесіз?

8. Бос орындарды толықтыру

Тапсырма 8: Берілген мәтіндегі бос орындарға тиісті сөздерді қойып жазыңыз.

Мәтін:

“Астана – Қазақстанның _____. Бұл қала 1997 жылы _____ болып жарияланды. Қалада көптеген әдемі ғимараттар бар, олардың бірі – _____. Астана Есіл өзенінің бойында орналасқан және бұл қала күннен-күнге _____.”

Тапсырма: Бос орындарға сәйкес сөздерді жазыңыз.

9. Оқылған ақпаратты салыстыру

Тапсырма 9: Төмендегі екі мәтінді оқып, оларды салыстырыңыз.

Мәтін 1:

“Алматы – Қазақстанның ең үлкен қалаларының бірі. Ол әсем табиғатымен ерекшеленеді. Мұнда көптеген жоғары оқу орындары, мәдени орталықтар бар. Алматы қаласы – еліміздің мәдени және білім беру орталығы.”

Мәтін 2:

“Астана – Қазақстанның астанасы. Бұл қала заманауи ғимараттарымен танымал. Мұнда көптеген мемлекеттік мекемелер орналасқан. Астана – Қазақстанның әкімшілік және саяси орталығы.”

Тапсырма:

- Екі қаланың қандай ұқсастықтары бар?
- Қандай айырмашылықтар байқалады?
- Сіз қай қалада өмір сүргіңіз келеді? Неліктен?

VI тапсырма:

Жазылым және сөйлеу дағдыларын жетілдіруге арналған тапсырмалар

I. Жазылым дағдыларын дамыту тапсырмалары

1. Диалог құрастыру

Тапсырма 1: Берілген жағдайға байланысты 5-6 сөйлемнен тұратын диалог жазыңыз.

- Жағдай: Досыңызбен қазақ тілін үйрену әдістері туралы сөйлесіңіз.
- Жағдай: Мұғалімнен жаңа сөздерді есте сақтаудың жолдары туралы сұраңыз.
- Жағдай: Кітап дүкенінде сатушымен қазақша кітап таңдау туралы сөйлесіңіз.

Мысал:

Алина: Сәлем, Асқар! Сен қазақ тілін қалай үйренесің?

Асқар: Сәлем, Алина! Мен күн сайын жаңа сөздерді жаттаймын және қазақша кітаптар оқимын.

Алина: Қандай кітаптарды ұсынасың?

Асқар: Мен Абайдың қара сөздерін оқып жатырмын, саған да ұсынамын.

Алина: Тамаша! Мен де оқып көремін.

2. Хат немесе электронды хабарлама жазу

Тапсырма 2: Төмендегі жағдайларға байланысты хат немесе электронды хабарлама жазыңыз.

1. Досыңызға қазақ тілін қалай үйреніп жүргеніңіз туралы хат жазыңыз.
2. Мұғаліміңізге қазақша кітаптар ұсынуын сұрап хат жазыңыз.
3. Қазақ тілін үйренуге арналған курсқа жазылу туралы сұраныс жіберіңіз.

Мысал:

Тақырыбы: Қазақ тілін үйрену туралы

Құрметті мұғалім!

Мен қазақ тілін жетілдіргім келеді. Маған қазақ әдебиеті бойынша қызықты кітаптар ұсына аласыз ба? Сіздің кеңесіңіз мен үшін маңызды.

Ізгі ниетпен, Айжан.

3. Эссе жазу

Тапсырма 3: Берілген тақырыптардың біріне эссе жазыңыз (80-100 сөз).

1. “Тіл – ұлттың жаны”
2. “Қазақ тілін үйренудің маңызы”

3. “Менің сүйікті кітабым”
4. “Қазақтың ұлттық дәстүрлері”

Мысал:

“Қазақ тілін үйрену – мен үшін маңызды. Қазақ тілі – Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі. Мен қазақ тілінде сөйлеп, достарыммен еркін қарым-қатынас жасағым келеді. Сонымен қатар, қазақ әдебиеті мен мәдениетін жақсы түсінгім келеді. Қазақ тілін үйрену арқылы жаңа мүмкіндіктерге ие боламын деп ойлаймын.”

4. Сөйлемдерді толықтыру және мәтін құрастыру

Тапсырма 4: Берілген сөйлемдерді аяқтаңыз және толық мәтін құрастырыңыз.

1. Қазақ тілі маған ұнайды, себебі ...
2. Мен қазақша сөйлесуді үйренгім келеді, өйткені ...
3. Қазақтың ұлттық тағамдары ...
4. Қазақстан – ...
5. Менің болашақ арманым – ...

II. Сөйлеу дағдыларын дамыту тапсырмалары

5. Өзіңізді таныстыру

Тапсырма 5: Өзіңіз туралы 5-6 сөйлемнен тұратын шағын әңгіме құрастырыңыз.

Мысал:

“Менің атым Айнұр. Мен 11-сыныпта оқимын. Қазақ тілін үйреніп жүрмін, себебі ол маған өте ұнайды. Болашақта қазақша еркін сөйлегім келеді. Мен бос уақытымда кітап оқып, достарыммен әңгімелескенді жақсы көремін.”

6. Сурет бойынша әңгіме құрастыру

Тапсырма 6: Мұғалім ұсынған суретке қарап, 5-7 сөйлемнен тұратын әңгіме айтыңыз немесе жазыңыз.

VII тапсырма:

Қазақ халқының мәдениеті мен ұлттық дәстүрлері бойынша тапсырмалар

Бұл тапсырмалар оқушылардың тыңдалым, оқылым, жазылым және сөйлеу дағдыларын жетілдіріп, қазақ халқының мәдениеті мен дәстүрлері туралы білімін арттыруға көмектеседі.

I. Тыңдалым тапсырмалары

1. Тыңдалған мәтін бойынша сұрақтарға жауап беру

Тапсырма: Мұғалім немесе аудио жазба арқылы төмендегі мәтінді тыңдаңыз. Содан кейін сұрақтарға жауап беріңіз.

Мәтін:

“Қазақ халқы қонақжайлығымен танымал. Қонақ келгенде, үй иесі оны жылы қарсы алып, дастарқан жайып, ұлттық тағамдар ұсынады. Қазақтар үшін ең құрметті ас – ет. Қонаққа қымыз, шұбат сияқты сусындар да беріледі. Қонақ күтудің өзіндік дәстүрлері бар, мысалы, қонақкәде, табақ тарту.”

Сұрақтар:

1. Қазақ халқының басты қасиеттерінің бірі қандай?
2. Қазақтар қонаққа қандай тағамдар ұсынады?

3. Қонақ күтудің қандай дәстүрлері бар?

II. Оқылым тапсырмалары

2. Берілген мәтінді оқып, сұрақтарға жауап беріңіз

Мәтін:

“Қазақ халқының ұлттық ойындары – ата-бабаларымыздан қалған мұра.

«Тоғызқұмалақ» – ақыл-ойды дамытатын ойын, ал «Көкпар» – жылдамдық пен күшті талап ететін ат спорты. Сондай-ақ, «Асық ату» және «Қыз қуу» ойындары да кең таралған.”

Сұрақтар:

1. Қазақтың қандай ұлттық ойындары аталған?
2. «Тоғызқұмалақ» ойыны нені дамытады?
3. «Көкпар» ойыны қандай спорт түріне жатады?

3. Қате ақпаратты табу

Тапсырма: Берілген мәтіннен қате ақпаратты тауып, оны түзетіп жазыңыз.

Мәтін:

“Қазақ халқы ұлттық тағам ретінде көбіне балық тағамдарын дайындайды.

Бешбармақ – қазақтың көкөністерден жасалған сүйікті асы. Қымыз – сиыр сүтінен дайындалады. Қазақтар үйлену тойында «Наурыз көже» береді.”

Дұрыс жауап:

1. Қазақ халқы ет тағамдарын көп тұтынады.
2. Бешбармақ – еттен жасалған ұлттық тағам.
3. Қымыз – жылқы сүтінен жасалады.
4. Наурыз көже Наурыз мерекесінде дайындалады.

III. Жазылым тапсырмалары

4. Эссе жазу

Тапсырма: Берілген тақырыптардың біріне 80-100 сөзден тұратын эссе жазыңыз.

1. “Қазақ халқының ұлттық дәстүрлері”
2. “Қазақтың ұлттық тағамдары”
3. “Қазақтың киіз үйі – көшпенділердің үйі”

Мысал:

“Қазақ халқының ұлттық дәстүрлері өте көп. Соның бірі – қонақжайлылық.

Қазақтар қонақты ерекше құрметпен қарсы алады. Дастарқанға ұлттық тағамдар қойылып, қонаққа сый-сияпат көрсетіледі. Сонымен қатар, қазақ халқында «Бата беру», «Шашу шашу», «Бесікке салу» сияқты дәстүрлер бар. Бұл дәстүрлер қазақ халқының бай мәдениетін көрсетеді.”

5. Сөйлемдерді толықтыру және мәтін құрастыру

Тапсырма: Берілген сөйлемдерді аяқтап, толық мәтін құрастырыңыз.

1. Қазақтың ұлттық тағамдарының бірі – ...
2. Бата беру дәстүрі ...
3. Киіз үй – ...

4. Қазақ халқының ерекше дәстүрлерінің бірі – ...
5. Тойда қазақтар ...

IV. Сөйлеу тапсырмалары

6. Сурет бойынша әңгіме құрастыру

Тапсырма: Мұғалім ұсынған суретті қарап, 5-7 сөйлемнен тұратын әңгіме айтыңыз немесе жазыңыз.

Мысал: Егер суретте “Наурыз мейрамы” бейнеленсе:

“Наурыз – қазақ халқының ең маңызды мейрамы. Бұл мереке көктемде тойланады. Адамдар бір-біріне жақсы тілектер айтып, ұлттық ойындар ойнайды. Дастарқанға наурыз көже қойылады. Бұл мейрам бірлік пен жанарудың символы болып саналады.”

7. Диалог құрастыру

Тапсырма: Төмендегі жағдайға байланысты 5-6 сөйлемнен тұратын диалог жазыңыз.

- Жағдай: Қазақтың ұлттық тағамдары туралы әңгімелесу.
- Жағдай: Қазақ халқының дәстүрлері туралы сұхбат.
- Жағдай: Достарыңызбен Наурыз мейрамы туралы сөйлесу.

Мысал:

Айнұр: Сәлем, Айбек! Сен қазақтың ұлттық тағамдары туралы не білесің?

Айбек: Сәлем, Айнұр! Мен бешбармақ, қымыз, бауырсақ туралы білемін.

Айнұр: Бешбармақ неден жасалады?

Айбек: Ол ет пен қамырдан жасалады. Өте дәмді тағам!

8. Қазақтың ұлттық дәстүрі туралы презентация жасау

Тапсырма: Қазақ халқының бір ұлттық дәстүрі туралы шағын презентация немесе әңгіме дайындаңыз.

Мысал:

“Бесікке салу – қазақ халқының ежелгі дәстүрі. Бұл дәстүр нәресте дүниеге келгенде орындалады. Баланы бесікке салу арқылы ата-аналар оған жақсылық тілейді. Бесік – баланың ұйықтауына және дұрыс өсуіне көмектесетін ерекше ағаш төсек.”

VIII тапсырма:

Бұл тапсырмалар оқушылардың лексика, грамматика, синтаксис, фонетика, тыңдалым, оқылым, жазылым және сөйлеу дағдыларын дамытуға арналған.

1. Лексика және сөздік қор

Тапсырма 1. Көп мағыналы сөздерді анықтаңыз. Берілген сөздерді бірнеше мағынада қолданып, сөйлем құраңыз.

Сөздер:

- Бас
- Көк
- Жүрек
- Қара

Тапсырма 2. Фразеологизмдердің мағынасын түсіндіріңіз және оларды қатыстырып сөйлем жазыңыз.

Мысал:

- Ит арқасы қиянда
- Төбе шашы тік тұру
- Құлақ аспау
- Жүрек жұтқан

2. Грамматика және морфология

Тапсырма 3. Төмендегі сөздерге тиісті көптік, тәуелдік, септік, жіктік жалғауларын жалғап жазыңыз.

Сөздер:

- Дос
- Қала
- Үй
- Кітап

Тапсырма 4. Берілген сөздерден зат есім, сын есім, сан есім, етістік түрлерін ажыратып жазыңыз.

Сөздер:

- Көркем
- Үш
- Жазу
- Ағаш
- Жасыл

3. Синтаксис

Тапсырма 5. Төмендегі сөйлемдерді түрлеріне қарай анықтаңыз:

1. Кеше мен достарыммен киноға бардым.
2. Егер ауа райы жақсы болса, біз саябаққа барамыз.
3. Ол сабақ оқып отыр, бірақ әлі тапсырманы аяқтаған жоқ.
4. Мен де барамын.

Тапсырма 6. Салалас және сабақтас құрмалас сөйлемдер құрастырыңыз.

4. Фонетика

Тапсырма 7. Берілген сөздерді буынға бөліп, олардың түрлерін анықтаңыз.

Сөздер:

- Аспан
- Дала

- Кітапхана
- Телефон

Тапсырма 8. Төмендегі сөздерден қатаң, ұяң, үнді дауыссыз дыбыстарды бөліп көрсетіңіз.

Сөздер:

- Батыр
- Қала
- Ғылым
- Дала

5. Тындалым және оқылым дағдылары

Тапсырма 9. Мұғалім оқыған немесе аудиожазбадан тыңдатқан мәтін бойынша сұрақтарға жауап беріңіз.

Тапсырма 10. Көркем шығармадан үзінді оқып, оның негізгі ойын қысқаша баяндап беріңіз.

6. Жазылым және сөйлеу дағдылары

Тапсырма 11. Берілген тақырыптардың біріне шағын эссе жазыңыз (120-150 сөз).

Тақырыптар:

- Менің болашақ мамандығым
- Ұлттық дәстүрлердің маңызы
- Тіл – халықтың жаны

Тапсырма 12. Диалог құрастырыңыз. Тақырып: “Кітап оқу – пайдалы әдет”. Диалог кемінде 8 сөйлемнен тұруы керек.

7. Қазақ халқының мәдениеті мен ұлттық дәстүрлері

Тапсырма 13. Берілген ұлттық дәстүрлердің мәнін түсіндіріңіз.

Ұлттық дәстүрлер:

- Бесікке салу
- Тұсау кесу
- Қыз ұзату
- Асар

Тапсырма 14. Қазақ халқының ұлттық тағамдары туралы қысқаша мәтін жазыңыз.

IX тапсырма:

Қазақ тілінен қосымша тапсырмалар (10-11 сынып, орыс мектебі)

Бұл тапсырмалар оқушылардың лексика, грамматика, синтаксис, фонетика, тыңдалым, оқылым, жазылым және сөйлеу дағдыларын жетілдіруге бағытталған.

1. Лексика және сөздік қор

Тапсырма 1. Берілген сөздердің синонимдерін, антонимдерін және омонимдерін жазыңыз.

Сөздер:

- Жақсы
- Ашу
- Жүру
- Ақ

Тапсырма 2. Қазақ тіліндегі тұрақты сөз тіркестерін тауып, олардың мағынасын түсіндіріңіз.

Мысал:

- Қой аузынан шөп алмайтын –
- Аттың жалы, түйенің қомы –
- Қырық пышақ болу –
- Таяқ жеу –

2. Грамматика және морфология

Тапсырма 3. Көптік, тәуелдік, септік, жіктік жалғауларын жалғап, сөйлем құраңыз.

Сөздер:

- Ана
- Дала
- Қалам
- Мектеп

Тапсырма 4. Берілген сөздердің қай сөз табына жататынын анықтаңыз.

Сөздер:

- Оқыды
- Қызыл
- Үш
- Дос

3. Синтаксис

Тапсырма 5. Берілген сөйлемдердің қайсысы жай сөйлем, қайсысы құрмалас сөйлем екенін анықтаңыз.

1. Мен бүгін ерте тұрдым.
2. Біз киноға бардық, бірақ ол келмеді.
3. Егер жаңбыр жауса, біз үйде отырамыз.
4. Ол мектепте жақсы оқиды.

Тапсырма 6. Берілген сөздерді пайдаланып сөйлем құраңыз.

Сөздер:

- Болашақ
- Ғылым
- Еңбек
- Жетістік

4. Фонетика

Тапсырма 7. Берілген сөздерді буынға бөліп, буын түрлерін анықтаңыз.

Сөздер:

- Қарлығаш
- Достық
- Телефон
- Аспан

Тапсырма 8. Дауысты дыбыстардың жуан және жіңішке түрлерін анықтаңыз.

Сөздер:

- Кітап
- Оқушы
- Өзен
- Қала

5. Тыңдалым және оқылым дағдылары

Тапсырма 9. Мұғалім оқыған мәтін бойынша сұрақтарға жауап беріңіз.

Тапсырма 10. Берілген мәтінді оқып, оның мазмұнын қысқаша баяндаңыз.

6. Жазылым және сөйлеу дағдылары

Тапсырма 11. Берілген тақырыптардың біріне шағын эссе жазыңыз (120-150 сөз).

Тақырыптар:

- Қазақ тілінің болашағы
- Табиғатты қорғау – әр адамның міндеті
- Ұлттық мәдениет және заманауи өмір

Тапсырма 12. Екі адамның диалогын жазыңыз. Тақырып: “Менің сүйікті ісім”.

Диалог кемінде 8 сөйлемнен тұруы керек.

7. Қазақ халқының мәдениеті мен ұлттық дәстүрлері

Тапсырма 13. Берілген ұлттық дәстүрлердің сипаттамасын жазыңыз.

Дәстүрлер:

- Қымызмұрындық
- Бата беру
- Наурыз көже
- Бесікке салу

Тапсырма 14. Қазақ халқының ұлттық ойындары туралы қысқаша мәтін жазыңыз.

Бұл тапсырмалар лексикалық қорды байыту, грамматиканы меңгеру, сөйлеу және жазу дағдыларын дамыту үшін тиімді.

X тапсырма

Бұл тапсырмалар оқушылардың лексика, грамматика, синтаксис, фонетика, тыңдалым, оқылым, жазылым және сөйлеу дағдыларын жетілдіруге бағытталған.

1. Лексика және сөздік қор

Тапсырма 1.

Берілген сөздердің синонимдерін, антонимдерін және омонимдерін жазыңыз.

Сөздер:

- Жеңіл
- Алыс
- Ашық
- Тез

Тапсырма 2.

Фразеологиялық тіркестердің мағынасын анықтап, сөйлем құрастырыңыз.

Фразеологизмдер:

- Көзді ашып-жұмғанша
- Көзіне ілмеу
- Жүрегі тас төбесіне шығу
- Қол ұшын беру

2. Грамматика және морфология

Тапсырма 3.

Көптік, тәуелдік, септік, жіктік жалғауларын қолданып, сөйлем құраңыз.

Сөздер:

- Қалам
- Үй
- Дос
- Оқушы

Тапсырма 4.

Берілген сөздерді сөз құрамына талдаңыз (түбір, жұрнақ, жалғау).

Сөздер:

- Кітапхана
- Мұғалімдер
- Оқулық
- Достық

3. Синтаксис

Тапсырма 5.

Берілген сөйлемдерді сөйлем мүшелеріне талдаңыз.

1. Бүгін ауа райы өте тамаша болды.
2. Біз ауылға демалысқа барамыз.

3. Мұғалім оқушыларға тапсырма берді.
4. Кеше жаңбыр жауып, күн салқындап кетті.

Тапсырма 6.

Төмендегі сөздермен сөйлем құраңыз:

Сөздер:

- Болашақ
- Мамандық
- Білім
- Жетістік

4. Фонетика

Тапсырма 7.

Берілген сөздерді буынға бөліп, олардың түрін анықтаңыз.

Сөздер:

- Қазақстан
- Достық
- Университет
- Ауыл

Тапсырма 8.

Берілген сөздерден қатаң, ұяң, үнді дауыссыз дыбыстарды бөліп жазыңыз.

Сөздер:

- Мектеп
- Ғылым
- Қала
- Жазу

5. Тындалым және оқылым дағдылары

Тапсырма 9.

Мұғалім оқыған немесе аудиожазбадан тындатқан мәтін бойынша сұрақтарға жауап беріңіз.

Тапсырма 10.

Берілген мәтінді оқып, оның мазмұнын қысқаша баяндаңыз.

6. Жазылым және сөйлеу дағдылары

Тапсырма 11.

Берілген тақырыптардың біріне шағын эссе жазыңыз (120-150 сөз).

Тақырыптар:

- Менің арным
- Тәуелсіздік – біздің ең қымбат байлығымыз
- Кітап – білімнің қайнар көзі

Тапсырма 12.

Диалог құрастырыңыз. Тақырып: “Менің сүйікті ісім”. Диалог кемінде 8 сөйлемнен тұруы керек.

7. Қазақ халқының мәдениеті мен ұлттық дәстүрлері

Тапсырма 13.

Берілген ұлттық дәстүрлер туралы қысқаша түсіндірме жазыңыз.

Дәстүрлер:

- Бата беру
- Тұсау кесу
- Наурыз тойы
- Бесікке салу

Тапсырма 14.

Қазақ халқының ұлттық киімдері туралы шағын мәтін жазыңыз.

Бұл тапсырмалар оқушылардың лексикалық қорын байытуға, грамматикалық білімін жетілдіруге, сөйлеу, тыңдау және жазу дағдыларын дамытуға көмектеседі.

ХІ тапсырма

Қазақ тілінен қосымша тапсырмалар

Бұл тапсырмалар оқушылардың лексика, грамматика, синтаксис, фонетика, тыңдалым, оқылым, жазылым және сөйлеу дағдыларын жетілдіруге бағытталған.

1. Лексика және сөздік қор

Тапсырма 1.

Берілген сөздердің синонимдерін, антонимдерін және омонимдерін жазыңыз.

Сөздер:

- Биік
- Қатты
- Терең
- Ақылды

Тапсырма 2.

Берілген тұрақты сөз тіркестерінің мағынасын анықтап, сөйлем құраңыз.

Фразеологизмдер:

- Иттей зәру болу
- Қой аузынан шөп алмайтын
- Жүрек жұтқан
- Тіл безеу

2. Грамматика және морфология

Тапсырма 3.

Төмендегі сөздерді септеп жазыңыз.

Сөздер:

- Оқушы
- Дос
- Үй
- Қалам

Тапсырма 4.

Берілген сөздерге тиісті көптік, тәуелдік және жіктік жалғауларын жалғап жазыңыз.

Сөздер:

- Ата
- Кітап
- Қала
- Мектеп

3. Синтаксис

Тапсырма 5.

Берілген сөйлемдерді түріне қарай ажыратыңыз (жай сөйлем, құрмалас сөйлем).

1. Бүгін мен сабаққа кешігіп келдім.
2. Ауа райы тамаша болғандықтан, біз серуенге шықтық.
3. Кеше жаңбыр жауды, бірақ бүгін күн ашық.
4. Егер сен сабақ оқысаң, жақсы баға аласың.

Тапсырма 6.

Төмендегі сөздерді пайдаланып сөйлем құраңыз.

Сөздер:

- Табиғат
- Достық
- Мектеп
- Тіл

4. Фонетика

Тапсырма 7.

Берілген сөздерді буынға бөліп, олардың түрін анықтаңыз.

Сөздер:

- Университет
- Адамгершілік
- Қаламсап
- Кітапхана

Тапсырма 8.

Берілген сөздерден жуан және жіңішке дауысты дыбыстарды анықтаңыз.

Сөздер:

- Қар
- Өмір
- Аспан
- Өзен

5. Тындалым және оқылым дағдылары

Тапсырма 9.

Мұғалім оқыған немесе аудиожазбадан тыңдатқан мәтін бойынша сұрақтарға жауап беріңіз.

Тапсырма 10.

Берілген мәтінді оқып, оның мазмұнын қысқаша баяндаңыз.

6. Жазылым және сөйлеу дағдылары

Тапсырма 11.

Берілген тақырыптардың біріне шағын эссе жазыңыз (120-150 сөз).

Тақырыптар:

- Менің сүйікті ісім
- Қазақ тілі – менің болашағым
- Достықтың маңызы

Тапсырма 12.

Диалог құрастырыңыз. Тақырып: “Демалысты қалай өткіздің?”. Диалог кемінде 8 сөйлемнен тұруы керек.

7. Қазақ халқының мәдениеті мен ұлттық дәстүрлері

Тапсырма 13.

Берілген ұлттық дәстүрлер туралы қысқаша түсіндірме жазыңыз.

Дәстүрлер:

- Көрісу
- Бата беру
- Қымызмұрындық
- Наурыз тойы

Тапсырма 14.

Қазақ халқының ұлттық ойындары туралы шағын мәтін жазыңыз.

Бұл тапсырмалар оқушылардың лексикалық қорын байытуға, грамматикалық білімін жетілдіруге, сөйлеу, тыңдау және жазу дағдыларын дамытуға көмектеседі.

II бөлім. Қазақ тілі бойынша тест сұрақтары

Төменде көп таңдаулы (4 жауап нұсқасы бар) тест сұрақтары ұсынылған.

I нұсқа

1. Лексика және сөздік қор

1. “Жомарт” сөзінің антонимін табыңыз.

- Мейірімді
- Сараң
- Кедей
- Адал

2. Тұрақты сөз тіркесінің мағынасын анықтаңыз: “Қой аузынан шөп алмас”.

- a) Батыр
- b) Қорқақ
- c) Жомарт
- d) Жайлы

3. “Жаңашылдық” сөзі қандай ұғымға жатады?

- a) Синоним
- b) Кәсіби сөз
- c) Термин
- d) Диалект

2. Грамматика және морфология

4. Қай сөйлемде жіктік жалғау дұрыс қойылған?

- a) Біз кітап оқисың.
- b) Мен үйге барды.
- c) Сен дұрыс сөйлейсің.
- d) Олар мектепке келесің.

5. Қай сөз септік жалғауында тұр?

- a) Үй
- b) Үйден
- c) Үйлі
- d) Үйсіз

6. Көптік жалғауы жалғанған сөзді көрсетіңіз.

- a) Ағаштар
- b) Ағаш
- c) Ағаштың
- d) Ағашқа

3. Синтаксис және сөйлем құрылымы

7. Төл сөз бар сөйлемді табыңыз.

- a) Анам ертең демалыс екенін айтты.
- b) Анам: “Ертең демалыс”, – деді.
- c) Менің анам өте мейірімді.
- d) Ол ертең келе ме?

8. Салалас құрмалас сөйлемді табыңыз.

- a) Жаңбыр жауды, бірақ біз серуенге шықтық.
- b) Мен сабақ оқыдым, өйткені ертең тест бар.
- c) Күн ашық болды, сондықтан далаға шықтық.
- d) Егер жаңбыр жауса, біз үйде боламыз.

9. Құрмалас сөйлемді көрсетіңіз.
- a) Ол кітап оқиды.
 - b) Мен мектепке барамын, содан кейін дүкенге соғамын.
 - c) Кеше жаңбыр жауды.
 - d) Біздің сыныпта 20 оқушы бар.

4. Орфография және орфоэпия

10. Қай сөйлемде “ң” дыбысы бар?

- a) Күн суық.
- b) Түн тыныш.
- c) Еңбек бәрін жеңбек.
- d) Аспан ашық.

11. Екпін дұрыс қойылған сөзді табыңыз.

- a) кітап
- b) кітап
- c) кітап
- d) кітап

12. Дұрыс жазылған сөзді таңдаңыз.

- a) жигер
- b) жігер
- c) жигир
- d) жегер

5. Тілдік қатынас және стиль

13. Қай сөйлем ресми стильге жатады?

- a) Ертең кездесеміз бе?
- b) Құрметті жолаушылар, келесі аялдама – Орталық стадион.
- c) Менің сүйікті ісім – кітап оқу.
- d) Қане, киноға барайық!

14. Қай сөйлем публицистикалық стильге жатады?

- a) Қазақстан – тәуелсіз ел.
- b) Қар жауып тұр.
- c) Құрметті ұстаздар, сіздерді мерекемен құттықтаймыз!
- d) Мен бүгін сабаққа бардым.

15. Қай стиль көркем әдебиетке тән?

- a) Газет мақаласы
- b) Хат

- c) Өлең
- d) Өтініш

6. Қазақ тілі және мәдениет

16. Қазақтың ұлттық тағамын көрсетіңіз.

- a) Палау
- b) Манты
- c) Қазы-қарта
- d) Лагман

17. Қазақ халқының ұлттық киімін анықтаңыз.

- a) Шапан
- b) Смокинг
- c) Кимоно
- d) Сари

18. Қазақ тіліндегі “Ас – адамның арқауы” мақалының мағынасы қандай?

- a) Тамақ адамға күш береді.
- b) Спортпен шұғылдану керек.
- c) Уақыт – алтын.
- d) Досың көп болса, жолың кең.

II нұсқа

1. Лексика бойынша сұрақтар

1. Тұрақты сөз тіркесін көрсетіңіз:

- A) Ақ қойдың жүні
- B) Көзді ашып-жұмғанша
- C) Көк шалғын
- D) Тәтті алма

Дұрыс жауап: B) Көзді ашып-жұмғанша

2. Көп мағыналы сөзді табыңыз:

- A) Қалам
- B) Көтеру
- C) Кітап
- D) Сағат

Дұрыс жауап: B) Көтеру

3. “Қызыл” сөзінің мағынасы қай сөйлемде ауыспалы мағынада қолданылған?

- A) Қызыл алма өте тәтті екен.
- B) Күн қызыл болып батты.
- C) Ол қызыл сөзге үйір.
- D) Қызыл гүлдер әдемі.

Дұрыс жауап: C) Ол қызыл сөзге үйір.

2. Грамматика бойынша сұрақтар

4. Көптік жалғаулы сөзді көрсетіңіз:

- A) Қала
- B) Қалалар
- C) Кітап
- D) Үлкен

Дұрыс жауап: B) Қалалар

5. Тәуелдік жалғауы бар сөз қайсысы?

- A) Үй
- B) Үйім
- C) Үйлер
- D) Үйші

Дұрыс жауап: B) Үйім

6. “Менің кітабым” сөз тіркесіндегі жалғаудың түрі қандай?

- A) Көптік жалғау
- B) Септік жалғау
- C) Тәуелдік жалғау
- D) Жіктік жалғау

Дұрыс жауап: C) Тәуелдік жалғау

3. Морфология бойынша сұрақтар

7. Етістік қай сөзде бар?

- A) Оқушының дәптері
- B) Балалар ойнады
- C) Қызықты кітап
- D) Биік ғимарат

Дұрыс жауап: B) Балалар ойнады

8. Сан есімді табыңыз:

- A) Көркем
- B) Үш
- C) Тез
- D) Кеше

Дұрыс жауап: B) Үш

9. “Жаз” сөзі қай сөйлемде зат есім қызметін атқарып тұр?

- A) Ол жылда ауылда жаз өткізеді.
- B) Сен дұрыс жаз.
- C) Ол тапсырманы жазды.
- D) Жазда күн ыстық болады.

Дұрыс жауап: D) Жазда күн ыстық болады.

4. Синтаксис бойынша сұрақтар

10. Жай сөйлемді табыңыз:

- A) Ол сабаққа ерте келді.
- B) Мен үйге бардым, бірақ інім әлі келмеді.
- C) Күн бұлттанып, жаңбыр жауды.
- D) Егер уақыт болса, біз киноға барамыз.

Дұрыс жауап: A) Ол сабаққа ерте келді.

11. Құрмалас сөйлемді көрсетіңіз:

- A) Ол кітап оқып отыр.
- B) Біздің сыныпта 20 оқушы бар.
- C) Күн суық болғандықтан, біз далаға шықпадық.
- D) Ол жақсы оқиды.

Дұрыс жауап: C) Күн суық болғандықтан, біз далаға шықпадық.

12. Сұраулы сөйлемді табыңыз:

- A) Біз мектепке бардық.
- B) Ол кеше үйде болды.
- C) Сен киноға барасың ба?
- D) Ол үй тапсырмасын орындады.

Дұрыс жауап: C) Сен киноға барасың ба?

5. Фонетика бойынша сұрақтар

13. Дауыссыз дыбыстан басталған сөзді белгілеңіз:

- A) Арман
- B) Отан
- C) Гүл
- D) Інім

Дұрыс жауап: C) Гүл

14. Тіл арты дауыссыз дыбыстарды табыңыз:

- A) П, Б, М
- B) Қ, Ғ, К
- C) Л, Р, Й
- D) С, З, Ш

Дұрыс жауап: B) Қ, Ғ, К

15. Буынға дұрыс бөлінген сөзді белгілеңіз:

- A) кі-тап-тар
- B) ма-ғаз-ин
- C) та-маш-а
- D) ок-у

Дұрыс жауап: A) кі-тап-тар

III нұсқа

1. Лексика және фразеология

1. Тұрақты сөз тіркесінің мағынасын табыңыз: “Қол ұшын беру”.

- A) Жәрдемдесу
- B) Қолын созу
- C) Қолмен ұстау
- D) Біреуге қарыз беру

Дұрыс жауап: A) Жәрдемдесу

2. Көп мағыналы сөзді көрсетіңіз:

- A) Көлеңке
- B) Ақ
- C) Тау
- D) Өзен

Дұрыс жауап: B) Ақ

3. Қайсысы синоним сөздер?

- A) Қатты – жұмсақ
- B) Алыс – жақын
- C) Биік – жоғары
- D) Ақ – қара

Дұрыс жауап: C) Биік – жоғары

2. Грамматика және морфология

4. Зат есімді табыңыз:

- A) Жүгірді
- B) Кітап
- C) Қызыл
- D) Әдемі

Дұрыс жауап: B) Кітап

5. Етістігі бар сөйлемді табыңыз:

- A) Менің кітабым сөмкеде жатыр.
- B) Кеше қатты жел тұрды.
- C) Үлкен үйдің терезелері кең.
- D) Аспан ашық.

Дұрыс жауап: B) Кеше қатты жел тұрды.

6. “Оқушыларға” сөзінде қандай жалғау бар?

- A) Тәуелдік жалғау
- B) Көптік жалғау
- C) Септік жалғау
- D) Жіктік жалғау

Дұрыс жауап: C) Септік жалғау

3. Синтаксис

7. Сұраулы сөйлемді белгілеңіз:

- A) Бүгін ауа райы өте жақсы.
- B) Сабақ нешеде басталады?
- C) Ол үйге асықпай келді.
- D) Біздің мектеп үлкен.

Дұрыс жауап: B) Сабақ нешеде басталады?

8. Құрмалас сөйлемді көрсетіңіз:

- A) Мен кітап оқыдым.
- B) Мен мектепке бардым және сабақ оқыдым.
- C) Аспан бұлтсыз.
- D) Кеше мен саябақта демалдым.

Дұрыс жауап: B) Мен мектепке бардым және сабақ оқыдым.

9. Бірыңғай мүшелі сөйлемді белгілеңіз:

- A) Мен үйге бардым.
- B) Атам, әжем және әкем бізге қонаққа келді.
- C) Ол сабақты жақсы оқиды.
- D) Бүгін күн бұлтты.

Дұрыс жауап: B) Атам, әжем және әкем бізге қонаққа келді.

4. Фонетика

10. Дауыссыз дыбыстардан басталатын сөзді табыңыз:

- A) Інім
- B) Отан
- C) Жаңа
- D) Ауыл

Дұрыс жауап: C) Жаңа

11. Буынға дұрыс бөлінген сөзді таңдаңыз:

- A) кі-тап-тар
- B) мә-де-ни
- C) та-маш-а
- D) оқ-у

Дұрыс жауап: A) кі-тап-тар

12. Қатаң дауыссыз дыбысты тап:

- A) Ж
- B) Г
- C) П
- D) Л

Дұрыс жауап: C) П

5. Орфография және орфоэпия

13. Дұрыс жазылған сөзді таңдаңыз:

- A) Кәзір
- B) Қазір
- C) Казір
- D) Қәзір

Дұрыс жауап: B) Қазір

14. Буын үндестігіне бағынбай тұрған сөзді анықтаңыз:

- A) Балаға
- B) Кітапты
- C) Көздері
- D) Мұғалімге

Дұрыс жауап: D) Мұғалімге

15. Тасымалдауға болмайтын сөзді белгілеңіз:

- A) Кітап
- B) Отан
- C) Жүрек
- D) Ата-ана

Дұрыс жауап: D) Ата-ана

IV нұсқа

1. Лексика және фразеология

1. “Қырық пышақ болу” тұрақты тіркесінің мағынасы қандай?

- A) Тату болу
- B) Ұрысу
- C) Бірге жүру
- D) Кешірім сұрау

Дұрыс жауап: B) Ұрысу

2. “Суық” сөзінің көп мағыналы екенін көрсететін сөйлемді табыңыз:

- A) Қыс мезгілінде ауа райы суық болады.
- B) Ол суық суды ішкенді ұнатпайды.
- C) Оның дауысы суық шықты.
- D) Біз көлдің суық екенін сезіндік.

Дұрыс жауап: C) Оның дауысы суық шықты.

3. Антонимдер қатарын табыңыз:

- A) Жылы – суық
- B) Қыс – жаз
- C) Таң – күн
- D) Жақсы – әдемі

Дұрыс жауап: A) Жылы – суық

2. Грамматика және морфология

4. Сын есімді көрсетіңіз:

- A) Жүгірді
- B) Кітап
- C) Көк
- D) Оқушы

Дұрыс жауап: C) Көк

5. Етістікті табыңыз:

- A) Ойнады
- B) Биік
- C) Үлкен
- D) Тау

Дұрыс жауап: A) Ойнады

6. “Балаларға” сөзінің құрамында қандай жалғау бар?

- A) Көптік жалғау
- B) Септік жалғау
- C) Жіктік жалғау
- D) Тәуелдік жалғау

Дұрыс жауап: B) Септік жалғау

3. Синтаксис

7. Жай сөйлемді табыңыз:

- A) Асан мектепке барды.
- B) Асан сабаққа барды, бірақ Қанат үйде қалды.
- C) Егер жаңбыр жауса, біз үйде отырамыз.
- D) Ол кітап оқыды және музыка тындады.

Дұрыс жауап: A) Асан мектепке барды.

8. Құрмалас сөйлемді көрсетіңіз:

- A) Күн бұлтты болды.
- B) Кеше біз саябаққа бардық.
- C) Жаңбыр жауды, бірақ біз көшеде жүре бердік.
- D) Ол үйде отыр.

Дұрыс жауап: C) Жаңбыр жауды, бірақ біз көшеде жүре бердік.

9. Толықтауыш қатысқан сөйлемді белгілеңіз:

- A) Мен анама хат жаздым.
- B) Ол үлкен үй салды.
- C) Асан жылдам жүгірді.
- D) Сабақ қызықты өтті.

Дұрыс жауап: A) Мен анама хат жаздым.

4. Фонетика

10. Дауыссыз дыбыстан басталатын сөзді көрсетіңіз:

- A) Отан
- B) Інім
- C) Гүл
- D) Ас

Дұрыс жауап: C) Гүл

11. Буынға дұрыс бөлінген сөзді таңдаңыз:

- A) қа-лам
- B) оқ-у
- C) дос-тық
- D) ма-ға-зин

Дұрыс жауап: A) қа-лам

12. Ұяң дауыссыз дыбысты тап:

- A) Қ
- B) Г
- C) Т
- D) С

Дұрыс жауап: B) Г

5. Орфография және орфоэпия

13. Дұрыс жазылған сөзді табыңыз:

- A) Қазір
- B) Қазыр
- C) Қазір
- D) Казір

Дұрыс жауап: C) Қазір

14. Үндестік заңына бағынбай тұрған сөзді анықтаңыз:

- A) Кітапты
- B) Оқушыға
- C) Мұғалімге
- D) Қаламды

Дұрыс жауап: C) Мұғалімге

15. Қате тасымалданған сөзді белгілеңіз:

- A) мәде-ниет
- B) кі-тап
- C) қа-ғаз
- D) жа-зушы

Дұрыс жауап: A) мәде-ниет

V нұсқа

1. Лексика және фразеология

1. “Таяқ жеді” тұрақты тіркесінің мағынасы қандай?

- A) Тамақтанды
- B) Жазаланды
- C) Демалды
- D) Ойланды

Дұрыс жауап: B) Жазаланды

2. Көп мағыналы сөзді көрсетіңіз:

- A) Жас
- B) Сары
- C) Ұзын
- D) Қысқа

Дұрыс жауап: A) Жас

3. Антонимдерді табыңыз:

- A) Алыс – жақын
- B) Үлкен – биік

- C) Қатты – берік
- D) Көркем – сұлу

Дұрыс жауап: A) Алыс – жақын

2. Грамматика және морфология

4. Туынды зат есімді табыңыз:

- A) Үй
- B) Кітап
- C) Оқушы
- D) Қар

Дұрыс жауап: C) Оқушы

5. Төмендегі сөздердің қайсысы зат есім емес?

- A) Дәрігер
- B) Кітап
- C) Оқулық
- D) Биік

Дұрыс жауап: D) Биік

6. “Үйлеріміз” сөзінің құрамында қандай жалғаулар бар?

- A) Көптік, септік
- B) Көптік, тәуелдік
- C) Жіктік, көптік
- D) Тәуелдік, септік

Дұрыс жауап: B) Көптік, тәуелдік

3. Синтаксис

7. Сұраулы сөйлемді көрсетіңіз:

- A) Ол кеше үйде болды.
- B) Сен сабаққа бардың ба?
- C) Біз сабақ оқып отырмыз.
- D) Күн суық болды.

Дұрыс жауап: B) Сен сабаққа бардың ба?

8. Толықтауыш қатысқан сөйлемді белгілеңіз:

- A) Біз мектепке бардық.
- B) Ол жақсы оқиды.
- C) Мен жаңа кітап сатып алдым.
- D) Досым өте ақылды.

Дұрыс жауап: С) Мен жаңа кітап сатып алдым.

9. Бірыңғай мүшелі сөйлемді көрсетіңіз:

- А) Асан сабақ оқып отыр.
- В) Мен, Айжан және Қанат саяхатқа шықтық.
- С) Далада жаңбыр жауып тұр.
- Д) Ол үйде жалғыз отыр.

Дұрыс жауап: В) Мен, Айжан және Қанат саяхатқа шықтық.

4. Фонетика

10. Дауысты дыбыстан басталатын сөзді табыңыз:

- А) Кітап
- В) Отан
- С) Қала
- Д) Мектеп

Дұрыс жауап: В) Отан

11. Буынға дұрыс бөлінген сөзді таңдаңыз:

- А) та-маша
- В) мектеп
- С) кі-тап-тар
- Д) үс-тел

Дұрыс жауап: С) кі-тап-тар

12. Ұяң дауыссыз дыбысты көрсетіңіз:

- А) Қ
- В) П
- С) Д
- Д) С

Дұрыс жауап: С) Д

5. Орфография және орфоэпия

13. Дұрыс жазылған сөзді табыңыз:

- А) Қазір
- В) Казір
- С) Кәзір
- Д) Қазыр

Дұрыс жауап: А) Қазір

14. Үндестік заңына бағынбай тұрған сөзді анықтаңыз:

- А) Мектепке
- В) Далада
- С) Мұғалімге
- Д) Балаларға

Дұрыс жауап: С) Мұғалімге

15. Тасымалдауға болмайтын сөзді белгілеңіз:

- А) қо-рық
- В) кі-тап
- С) қа-ғаз
- Д) ата-ана

Дұрыс жауап: Д) ата-ана

VI нұсқа

1. Лексика және фразеология

1. “Ат ізін салмау” тұрақты тіркесінің мағынасы қандай?

- А) Көп келу
- В) Қонаққа шақыру
- С) Мүлдем бармау
- Д) Қайта оралу

Дұрыс жауап: С) Мүлдем бармау

2. Омоним сөздер қатарын көрсетіңіз:

- А) Көш – көше
- В) Жарық – жарық
- С) Ақ – қара
- Д) Жақсы – жаман

Дұрыс жауап: В) Жарық – жарық

3. Синоним сөздерді табыңыз:

- А) Түс – ояу
- В) Алыс – қашық
- С) Қара – ақ
- Д) Биік – төмен

Дұрыс жауап: В) Алыс – қашық

2. Грамматика және морфология

4. Туынды сын есімді табыңыз:

- А) Қызыл
- В) Биік
- С) Сулы
- Д) Ақ

Дұрыс жауап: С) Сулы

5. Көптік жалғауы жалғанған сөзді көрсетіңіз:

- А) Оқушы
- В) Қала
- С) Ағаштар
- Д) Үлкен

Дұрыс жауап: С) Ағаштар

6. “Балаларымыз” сөзінде қандай жалғаулар бар?

- А) Көптік, септік
- В) Көптік, тәуелдік
- С) Жіктік, көптік
- Д) Тәуелдік, септік

Дұрыс жауап: В) Көптік, тәуелдік

3. Синтаксис

7. Болымды сөйлемді белгілеңіз:

- А) Ол бүгін сабаққа барған жоқ.
- В) Кеше қар жаумады.
- С) Біздің қалада үлкен саябақ бар.
- Д) Ол киноға бармайды.

Дұрыс жауап: С) Біздің қалада үлкен саябақ бар.

8. Құрмалас сөйлемді табыңыз:

- А) Мен кеше үйде болдым.
- В) Біз саяхатқа шықтық және тауға көтерілдік.
- С) Ол кітап оқып отыр.
- Д) Мұғалім сыныпқа кірді.

Дұрыс жауап: В) Біз саяхатқа шықтық және тауға көтерілдік.

9. Анықтауышы бар сөйлемді көрсетіңіз:

- A) Ол кеше үйде болды.
- B) Біз үлкен қаланы араладық.
- C) Сен қайда барасың?
- D) Біздің ауыл әдемі.

Дұрыс жауап: B) Біз үлкен қаланы араладық.

4. Фонетика

10. Дауыссыз дыбыстан басталатын сөзді көрсетіңіз:

- A) Орман
- B) Ағаш
- C) Мектеп
- D) Отан

Дұрыс жауап: C) Мектеп

11. Дұрыс тасымалданған сөзді белгілеңіз:

- A) кі-тап
- B) үй-рену
- C) та-ма-ша
- D) мек-теп

Дұрыс жауап: A) кі-тап

12. Ұяң дауыссыз дыбысты көрсетіңіз:

- A) Қ
- B) П
- C) Б
- D) С

Дұрыс жауап: C) Б

5. Орфография және орфоэпия

13. Дұрыс жазылған сөзді табыңыз:

- A) Ғажап
- B) Ғажәп
- C) Ғажиб
- D) Ғажәб

Дұрыс жауап: A) Ғажап

14. Буын үндестігіне бағынбай тұрған сөзді анықтаңыз:

- A) Оқушыға
- B) Мектепке
- C) Мұғалімге
- D) Қаламды

Дұрыс жауап: C) Мұғалімге

15. Біріккен сөзді көрсетіңіз:

- A) Сары ала
- B) Ақтөбе
- C) Қызыл кітап
- D) Үлкен үй

Дұрыс жауап: B) Ақтөбе

VII нұсқа

1. Лексика және фразеология

1. “Тісін қайрау” тұрақты тіркесінің мағынасы қандай?

- A) Қатты ашулану, кек сақтау
- B) Тістерін тазалау
- C) Қуану
- D) Күлімдеу

Дұрыс жауап: A) Қатты ашулану, кек сақтау

2. Омоним сөзді табыңыз:

- A) Ақ
- B) Қол
- C) Жаз
- D) Биік

Дұрыс жауап: C) Жаз

3. “Көзді ашып-жұмғанша” деген фразеологиялық тіркестің мағынасы:

- A) Өте баяу
- B) Өте тез
- C) Мүлдем байқалмай
- D) Қатты ұйықтау

Дұрыс жауап: B) Өте тез

2. Грамматика және морфология

4. Етістік қатысқан сөйлемді табыңыз:

- A) Үлкен кітап
- B) Әдемі гүл
- C) Далада қар жауып тұр
- D) Биік тау

Дұрыс жауап: C) Далада қар жауып тұр

5. Көптік жалғауы жалғанған сөзді көрсетіңіз:

- A) Кітап
- B) Жол
- C) Үйлер
- D) Күлгін

Дұрыс жауап: C) Үйлер

6. “Қаламдарың” сөзінде қандай жалғаулар бар?

- A) Көптік, тәуелдік
- B) Көптік, септік
- C) Жіктік, көптік
- D) Тәуелдік, септік

Дұрыс жауап: A) Көптік, тәуелдік

3. Синтаксис

7. Болымсыз сөйлемді белгілеңіз:

- A) Ол сабақты жақсы оқиды.
- B) Мен кітап оқып отырмын.
- C) Біз кеше киноға барған жоқпыз.
- D) Олар саябаққа барды.

Дұрыс жауап: C) Біз кеше киноға барған жоқпыз.

8. Салалас құрмалас сөйлемді табыңыз:

- A) Мен мектепке бардым, бірақ сабағым болмады.
- B) Кеше жаңбыр жауып тұрды.
- C) Кітапты оқыдым.
- D) Ол үйде болды.

Дұрыс жауап: A) Мен мектепке бардым, бірақ сабағым болмады.

9. Қаратпа сөзі бар сөйлемді көрсетіңіз:

А) Досым, сен қайда барасың?

В) Кітапты үстелге қой.

С) Мен кеше үйде болдым.

Д) Олар кешке театрға барады.

Дұрыс жауап: А) Досым, сен қайда барасың?

4. Фонетика

10. Буын түрін анықтаңыз: “ала”

А) Бірыңғай ашық буын

В) Бітеу буын

С) Ашық және бітеу буын

Д) Тұйық буын

Дұрыс жауап: А) Бірыңғай ашық буын

11. Дұрыс тасымалданған сөзді белгілеңіз:

А) мәде-ниет

В) ки-тап

С) ұс-таз

Д) мек-теп

Дұрыс жауап: В) ки-тап

12. Қатаң дауыссыз дыбысты көрсетіңіз:

А) Б

В) Г

С) П

Д) Д

Дұрыс жауап: С) П

5. Орфография және орфоэпия

13. Дұрыс жазылған сөзді табыңыз:

А) Жолдас

В) Жолдаз

С) Жолдаыс

Д) Жолдэз

Дұрыс жауап: А) Жолдас

14. Буын үндестігіне бағынбай тұрған сөзді анықтаңыз:

- A) Оқушыға
- B) Мұғалімге
- C) Балаларға
- D) Мектепке

Дұрыс жауап: B) Мұғалімге

15. Біріккен сөзді көрсетіңіз:

- A) Алатау
- B) Қызыл гүл
- C) Ақ көйлек
- D) Жасыл дала

Дұрыс жауап: A) Алатау

VIII нұсқа

1. Лексика және фразеология

1. “Бет моншағы үзілу” тұрақты тіркесінің мағынасы қандай?

- A) Аса қатты ұялу
- B) Қуану
- C) Ашулану
- D) Қатты шаршау

Дұрыс жауап: A) Аса қатты ұялу

2. Төмендегі сөздердің қайсысы көп мағыналы сөз болып табылады?

- A) Жол
- B) Үй
- C) Күн
- D) Кітап

Дұрыс жауап: C) Күн

3. “Қой аузынан шөп алмас” фразеологизмінің мағынасы қандай?

- A) Батыл
- B) Қорқақ
- C) Өте момын
- D) Ашушаң

Дұрыс жауап: C) Өте момын

2. Грамматика және морфология

4. Туынды сын есімді табыңыз:

- A) Биік
- B) Көк
- C) Күнделікті
- D) Қызыл

Дұрыс жауап: C) Күнделікті

5. Сөздердің ішінен тәуелденген сөзді көрсетіңіз:

- A) Үй
- B) Кітабым
- C) Дос
- D) Қала

Дұрыс жауап: B) Кітабым

6. “Келгенше” сөзінде қандай жұрнақ бар?

- A) Көптік
- B) Тәуелдік
- C) Көмектес септік
- D) Көсемше

Дұрыс жауап: D) Көсемше

3. Синтаксис

7. Жай сөйлемді табыңыз:

- A) Ол кеше сабаққа барды.
- B) Мен кітап оқығандықтан, емтиханды жақсы тапсырдым.
- C) Біз сабақ оқып отырғанда, мұғалім сыныпқа кірді.
- D) Күн суық, сондықтан көшеге шықпадым.

Дұрыс жауап: A) Ол кеше сабаққа барды.

8. Құрмалас сөйлемді табыңыз:

- A) Мен мектепке бардым.
- B) Ол кешке тамақ әзірлеп, шай қойды.
- C) Кітап сөренің үстінде тұр.
- D) Далада қар жауып тұр.

Дұрыс жауап: B) Ол кешке тамақ әзірлеп, шай қойды.

9. Қаратпа сөзі бар сөйлемді көрсетіңіз:

- A) Досым, сен қайда барасың?

- B) Ол кеше үйде болды.
- C) Біз бірге киноға бардық.
- D) Мектеп алдында кездестік.

Дұрыс жауап: A) Досым, сен қайда барасың?

4. Фонетика

10. Дауыссыз дыбыстан басталатын сөзді көрсетіңіз:

- A) Отан
- B) Емен
- C) Мектеп
- D) Арман

Дұрыс жауап: C) Мектеп

11. Тасымалдауға болмайтын сөзді табыңыз:

- A) кі-тап
- B) мек-теп
- C) әже
- D) та-ма-ша

Дұрыс жауап: C) әже

12. Ұяң дауыссыз дыбысты көрсетіңіз:

- A) Қ
- B) Т
- C) Б
- D) С

Дұрыс жауап: C) Б

5. Орфография және орфоэпия

13. Дұрыс жазылған сөзді белгілеңіз:

- A) Көзғарас
- B) Көзқарас
- C) Көзқарасс
- D) Көзғарс

Дұрыс жауап: B) Көзқарас

14. Үндестік заңына бағынбай тұрған сөзді анықтаңыз:

- A) Оқушыға

- B) Мұғалімге
- C) Балаларға
- D) Мектепке

Дұрыс жауап: B) Мұғалімге

15. Біріккен сөзді көрсетіңіз:

- A) Қызыл алма
- B) Ақтөбе
- C) Жасыл дала
- D) Көк көйлек

Дұрыс жауап: B) Ақтөбе

IX нұсқа

1. Лексика және фразеология

1. “Қой үстіне бозторғай жұмыртқалаған заман” тіркесінің мағынасы қандай?

- A) Ашаршылық заман
- B) Бейбіт, тыныш заман
- C) Соғыс кезеңі
- D) Тарихи кезең

Дұрыс жауап: B) Бейбіт, тыныш заман

2. Омоним сөзді көрсетіңіз:

- A) Ала
- B) Қара
- C) Көк
- D) Жаз

Дұрыс жауап: D) Жаз

3. “Жүрек жұтқан” тұрақты тіркесінің мағынасы қандай?

- A) Қорқақ
- B) Батыл
- C) Қатты ұялған
- D) Қатты ашуланған

Дұрыс жауап: B) Батыл

2. Грамматика және морфология

4. Есімше формасын көрсетіңіз:

- A) Оқыған
- B) Оқып
- C) Оқышы
- D) Оқы

Дұрыс жауап: A) Оқыған

5. Көптік жалғауы жалғанған сөзді табыңыз:

- A) Үй
- B) Кітап
- C) Достар
- D) Дала

Дұрыс жауап: C) Достар

6. “Қазақтың” сөзінде қандай жалғау бар?

- A) Көптік жалғау
- B) Тәуелдік жалғау
- C) Септік жалғау
- D) Жіктік жалғау

Дұрыс жауап: C) Септік жалғау

3. Синтаксис

7. Жайылма сөйлемді табыңыз:

- A) Аспан ашық.
- B) Кеше жаңбыр жауды.
- C) Бүгін таңертең күн шықты.
- D) Күн жарқырап тұр.

Дұрыс жауап: D) Күн жарқырап тұр.

8. Сабақтас құрмалас сөйлемді белгілеңіз:

- A) Біз сабақ оқыдық, сосын үйге қайттық.
- B) Ол ән айтып отыр.
- C) Кеше жаңбыр жауды.
- D) Мен ерте тұрғандықтан, үлгердім.

Дұрыс жауап: D) Мен ерте тұрғандықтан, үлгердім.

9. Толымды сөйлемді көрсетіңіз:

- A) Кеше жаңбыр жауды.
- B) Иә, әрине.
- C) Мен де.

D) Иә.

Дұрыс жауап: A) Кеше жаңбыр жауды.

4. Фонетика

10. Бітеу буынды сөзді белгілеңіз:

- A) Ана
- B) Қала
- C) Тау
- D) Жол

Дұрыс жауап: D) Жол

11. Дауыссыз дыбыстан басталатын сөзді көрсетіңіз:

- A) Орман
- B) Емен
- C) Мектеп
- D) Ауыл

Дұрыс жауап: C) Мектеп

12. Ұяң дауыссыз дыбысты көрсетіңіз:

- A) Қ
- B) Т
- C) Б
- D) С

Дұрыс жауап: C) Б

5. Орфография және орфоэпия

13. Дұрыс жазылған сөзді белгілеңіз:

- A) Көзғарас
- B) Көзқарас
- C) Көзқарасс
- D) Көзғарс

Дұрыс жауап: B) Көзқарас

14. Үндестік заңына бағынбай тұрған сөзді табыңыз:

- A) Оқушыға
- B) Мұғалімге
- C) Балаларға
- D) Мектепке

Дұрыс жауап: В) Мұғалімге

15. Біріккен сөзді көрсетіңіз:

- А) Қызыл алма
- В) Ақтөбе
- С) Жасыл дала
- Д) Көк көйлек

Дұрыс жауап: В) Ақтөбе

X нұсқа

1. Лексика және фразеология

1. “Ит арқасы қиянда” фразеологизмінің мағынасы қандай?

- А) Өте алыс жерде
- В) Орман ішінде
- С) Қаланың ортасында
- Д) Таудың етегінде

Дұрыс жауап: А) Өте алыс жерде

2. Тұрақты тіркесті көрсетіңіз:

- А) Кітап оқу
- В) Қызыл гүл
- С) Төбесі көкке жету
- Д) Көк көйлек

Дұрыс жауап: С) Төбесі көкке жету

3. “Қара” сөзінің көп мағыналы қолданысын табыңыз:

- А) Қара киім киді
- В) Бетіне қара
- С) Қара шай ішті
- Д) Қара түнек

Дұрыс жауап: В) Бетіне қара

2. Грамматика және морфология

4. Сын есімді көрсетіңіз:

- А) Жүгірді
- В) Биік

- C) Кітап
- D) Көлік

Дұрыс жауап: B) Биік

5. Көптік жалғауы бар сөзді табыңыз:

- A) Ағаш
- B) Үйлер
- C) Су
- D) Қар

Дұрыс жауап: B) Үйлер

3. Лексика және фразеология

6. “Басынан құс ұшырмау” фразеологизмінің мағынасы қандай?

- A) Біреуді өте сыйлау, құрметтеу
- B) Қатты қорқу
- C) Ешкімді тыңдамау
- D) Тез шешім қабылдау

Дұрыс жауап: A) Біреуді өте сыйлау, құрметтеу

7. “Су жаңа” тіркесінің мағынасы қандай?

- A) Таза
- B) Өте жаңа
- C) Ескі
- D) Қымбат

Дұрыс жауап: B) Өте жаңа

8. Көп мағыналы сөзді көрсетіңіз:

- A) Көк
- B) Тау
- C) Үй
- D) Кітап

Дұрыс жауап: A) Көк

4. Грамматика және морфология

9. Етістіктің бұйрық рай түрін табыңыз:

- A) Оқыды
- B) Оқыңыз

- C) Оқитын
- D) Оқыған

Дұрыс жауап: B) Оқыңыз

10. Туынды зат есімді табыңыз:

- A) Жазушы
- B) Кітап
- C) Үй
- D) Қалам

Дұрыс жауап: A) Жазушы

11. “Достарым” сөзінде қандай жалғау бар?

- A) Тәуелдік
- B) Септік
- C) Көптік
- D) Жіктік

Дұрыс жауап: A) Тәуелдік

5. Синтаксис

12. Толымсыз сөйлемді табыңыз:

- A) Кеше жаңбыр жауды.
- B) Мен де...
- C) Ол мектепке барды.
- D) Біз үйде отырмыз.

Дұрыс жауап: B) Мен де...

13. Салалас құрмалас сөйлемді көрсетіңіз:

- A) Мен үйге келдім, бірақ ешкім болмады.
- B) Ол сабақ оқып отыр.
- C) Кеше жаңбыр жауды.
- D) Далада қар жауып тұр.

Дұрыс жауап: A) Мен үйге келдім, бірақ ешкім болмады.

14. Қаратпа сөзі бар сөйлемді табыңыз:

- A) Сен менімен барасың ба?
- B) Достым, саған айтарым бар.
- C) Біз бірге бардық.
- D) Сабақ өте қызық өтті.

Дұрыс жауап: В) Достым, саған айтарым бар.

6. Фонетика

15. Ашық буынды сөзді көрсетіңіз:

- А) Кітап
- В) Қала
- С) Көл
- Д) Тау

Дұрыс жауап: В) Қала

16. Дауыссыз дыбыстан басталатын сөзді көрсетіңіз:

- А) Арман
- В) Оқу
- С) Мектеп
- Д) Аспан

Дұрыс жауап: С) Мектеп

17. Ұяң дауыссыз дыбысты белгілеңіз:

- А) Қ
- В) Т
- С) Б
- Д) С

Дұрыс жауап: С) Б

8. Орфография және орфоэпия

18. Дұрыс жазылған сөзді белгілеңіз:

- А) Жаңғалық
- В) Жаңалық
- С) Жаңалық
- Д) Жаңғалы

Дұрыс жауап: В) Жаңалық

19. Үндестік заңына бағынбай тұрған сөзді табыңыз:

- А) Оқушыға
- В) Мұғалімге
- С) Балаларға
- Д) Мектепке

Дұрыс жауап: В) Мұғалімге

20. Біріккен сөзді көрсетіңіз:

А) Ақ тау

В) Көк терек

С) Астана

Д) Қызыл гүл

Дұрыс жауап: С) Астана

Қорытынды

Бұл тапсырмалар жинағы орыс тілі топтарындағы қазақ тілі бойынша білім алатын I курс студенттерінің (10-11-сынып оқушылары) қазақ тілін меңгеру деңгейін жетілдіруге, олардың сөздік қорын байытуға, грамматикалық дағдыларын қалыптастыруға және сөйлеу мәдениетін дамытуға бағытталған. Жинақтағы тапсырмалар лексика, грамматика, фонетика, синтаксис, тыңдалым, оқылым, жазылым және сөйлеу дағдыларын кешенді түрде дамытуға көмектеседі.

Қазақ тілін меңгеру – тек оқу бағдарламасының бір бөлігі ғана емес, сонымен қатар ұлттық мәдениет пен тарихты терең түсінудің маңызды құралы. Сондықтан бұл тапсырмалар оқушылардың тілді күнделікті өмірде еркін қолдануына, өз ойларын нақты әрі сауатты жеткізе білуіне ықпал етеді.

Жинақтағы тапсырмалар мұғалімдерге оқу процесін тиімді ұйымдастыруға, ал студенттерге (оқушыларға) қазақ тілін тереңірек меңгеруге көмектеседі деп сенеміз. Тілді меңгерудегі басты мақсат – оны тек оқу емес, оны күнделікті өмірде белсенді қолдану.

Барша студенттерге қазақ тілін үйренуде жетістік пен табыс тілейміз!